

XX. évfolyam
12. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2012. december
Ára: 300 Ft

Gyermekek karácsonya

LD
„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Karácsony hava

Elérkeztünk az év utolsó hónapjához, decemberhez, amelyet karácsony havának is neveznek. Ehhez a hónaphoz számos ünnep kapcsolódik. Ezek közül a legszebb és talán legnépszerűbb a karácsony, amikor összegyűlik a család, és szeretetünk jeléül megajándékozzuk szeretteinket. Az ünnepet azonban megelőzi a hosszas készülődés, melyet a különböző népszokások formáltak évszázadokon keresztül.

Advent

A karácsonyi ünnepkör az adventtel kezdődik, és vízkeresztig, január 6-ig tart. Az advent a latin Adventus (jelentése: megérkezés, eljövétel) szóból ered. Ez az ünnep a reménykedés, a karácsonyra való felkészülés négyhetes időszaka, amely Szent András napját (november 30.) követő vasárnap előestéjével kezdődik. Idén advent első napja pontosan november 30-ra esett.

Az ünnep eredete az 5–6. századra nyúlik vissza. Eredetileg negyven napig tartott, de a Gergely pápa-féle naptár-reform négy hétre rövidítette. Régen a keresztények advent idején szigorú böjtöt tartottak, hajnalonként pedig szent misére jártak; ebben az időszakban tilos volt lakodalmakat és zajos mulatságokat tartani.

Adventi koszorú

Az adventi koszorú készítése a 19. században jött divatba, de a hagyomány gyökerei a pogány korba nyúlnak vissza, amikor örökzöld ágakkal, fagyönggyel, magyallal ünnepelték a téli napéjegyenlőség idejét. Hazánkban a második világháborút követő időben vált szokássá templomokban, középületekben, otthonokban adventi koszorút a csillárra függeszteni vagy asztalra tenni. Manapság fenyőágakból készül az adventi koszorú négy gyertyával, amelyek az advent négy hetét jelképezik. Karácsonyig minden héten egy újabb gyertyát

kell meggyújtani. A karácsony előtti vasárnapon már mind a négy gyertya egyszerre ég. A gyertyák színe katolikus körökben: három lila és egy rózsaszín.

Az adventi naptár

Ezzel az általában házikóra emlékeztető naptárral a gyerekeket lepik meg karácsony előtt. A naptáron lévő huszonegy ablakocska jelzi a karácsonyig még hátralévő napokat, mögöttük valamilyen apró ajándék, édesség található. A kicsik naponta kinyithatnak egy-egy újabb ablakot, átélve ezzel a karácsonyra való várakozás örömeit.

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatiasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: Farkas Flórián
Címlapon: fotó Bakai Réka

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

Karácsony

A karácsony a keresztény egyház egyik legnagyobb ünnepe. Ma már azonban nemcsak a keresztények, hanem a nem vallásos családok is ünneplik a karácsonyt, minek következtében az ünnep családi vonatkozása felerősödött, a szeretet, az összetartozás, a békesség, az öröm és az ajándékozás ünneppé vált. A 4. század óta december 25-én ünneplik Jézus születését. Ez a nap a téli napforduló, az ókori világban a Nap újjászületésének ünnepe volt. A középkorban a karácsonnyal kezdődött az esztendő.

December 24. – Szenteste

Ez a nap karácsony vigíliája (böjtje), az adventi időszak utolsó napja. Ezen a napon állítjuk fel a karácsonyfát, és ajándékozzuk meg családtagjainkat. Ez az az ünnep, melynek valódi tartalma a legelevenebben él ma is. Karácsony este minden elcsendesedik, szeretet tölti meg az otthonokat. Ha erre az éjszakára a hó is leesik, a hangulat még meghittebbé válik.

Karácsonyfa-állítás

A karácsony ma már elképzelhetetlen volna karácsonyfa nélkül, jóllehet a karácsonyfa-állítás szokása nem nyúlik vissza régi időkre. A karácsonyfa előzménye a pogány hagyományokban a termőág, zöldág, életfa házba vitele – ami az évről évre megújuló természet mágikus jelképe –, illetve a ház és a ház környékének örökzöld ágakkal való díszítése. A termőágakat gerendára vagy a szobasarokba függesztették, olykor a koronájával lefelé. Aranyozott dióval, piros almával, patogatott kukoricával, mézeskaláccsal díszítették. A karácsonyfa gyümölcscel, süteménnyel, almával, dióval, gertyákkal, különböző díszekkel ékesített fenyőfa.

Az eddigi kutatások szerint a karácsonyfa-állítás protestáns, német eredetű szokás. Németországban a 18. századra terjedt el. Ekkor már gyertyával feldíszített karácsonyfákat állítottak. A szokás Berlinből került át Bécsbe. A bécsi udvar közvetítésével Magyarországon először az arisztokrácia, majd a városi polgárság, a falusi értelmiség, végül a parasztság körében terjedt el. Először *Brunswick Teréz* martonvásári grófnő állított karácsonyfát 1824-ben. A karácsonyfa dísz korábban alma, dió, házilag készített sütemények, mézeskalács, cukor volt. Az 1880-as években jelent meg az üvegdísz. A karácsonyfát hagyományosan vízkeresztkor, január 6-án bontják le.

Karácsonyi ételek

Az ételek közül előnyben részesítették azokat, amelyek bőséget, jó termést ígértek a háziaknak. Innen a bab, borsó, lencse, mák, dió megjelenése a karácsonyi asztalon. A paraszti étkezési szokások alapjai ma is megtalálhatók karácsonyi étrendünkben. Gyakoriak a halból készült ételek, de angolszász befolyásra elterjedt a pulyka is.

Karácsony a cigány családoknál

A cigányok legfontosabb ünnepe a karácsony. Bármilyen messze is vessen a sors egy cigány embert, ilyenkor visszatér a szülői házba, hogy családtagjaival közösen ünnepeljék Jézus születésének napját. A magyarországi romák mintegy húsz százalékát kitevő, az anyanyelvet beszélő oláh cigányoknál szentestén, az étkezés előtt a házigazda megköszöni Istennek, hogy ezt a napot békességben, egészségben érték meg, majd szerencsés és boldog ünnepeket kíván családtagjainak. Az éjféli misén a család valamennyi tagja részt vesz, családtagjaiknak erőt, egészséget kérnek Szűz Máriától.

(LA)

ROMA INNOVÁCIÓS KÖZPONTOT ADTAK ÁT A DEBRECENI EGYETEM GYERMEKNEVELÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI KARÁN

Középen Lakatos István és Rác Tamás, az Országos Roma Önkormányzat képviselői

♦ A kar saját épületében alakította ki az oktatótermeket, adattárat, idegen nyelvi műhelyt és laboratóriumokat, amelyekben az idén alakult roma szakkollégium is helyet kap – ismertette Kovácsné Bakosi Éva dékán. A roma innovációs központ egy szakmai program összefoglaló neve, amely három fő működési területnek, az oktatásnak, a kutatásnak és a tudástranszfernek ad keretet. Az innovációs központ munkájában a program indulásakor tizenkét oktató, egy külső szakértő (közoktatási esélyegyenlőségi szakértő), a város nevelési-oktatási intézményeinek képviselői, továbbá nemzetközi partnerek (Nagyvárad, Szatmárnémeti, Hadad, Börvely, Csanáros, Hirip, Mezőfőny, Piskolt), valamint a helyi és az országos roma önkormányzat képviselői vesznek részt. Feladatuk az oktatás koordinálása, a társadalmi tolerancia fejlesztése, az integráció elősegítése, a kutatás kiterjesztése, tehetségek támogatása, mindennek előtt pedig az esélyek növelése és a társadalmi felzárkózás segítése – hangzott el. Kovácsné Bakosi Éva reményét fejezte ki, hogy a program eredményeként javulnak a térség társadalmi felzárkózási mutatói, megvalósul a roma fiatalok egyéni és közösségi fejlesztése, és növekszik a társadalmi integráció esélye.

(haon.hu)

„MI AKKOR IS... EGYÜTTI!” IDÉN IS MEGRENDEZTÉK A KERESZTÉNY ROMA SZAKKOLLÉGIUMI HÁLÓZAT DIÁKJAINAK TALÁLKOZÓJÁT

♦ Ebben a hálózatban roma és nem roma emberek működnek együtt, akiket keresztény és magyar identitásuk, valamint hivatástudatuk köt össze. Az együttműkö-

dést választottuk, amikor két és fél évvel ezelőtt ezt az innovatív kezdeményezést megálmodtuk – hangsúlyozta **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere a Ke-

resztény Roma Szakkollégiumi Hálózat második konferenciáján december 8-án, Berekfürdőn. A miniszter a szakkollégistákhoz szólva úgy fogalmazott: „a roma és nem roma magyarok egyaránt példaként tekintenek rájuk. A hátrányos helyzetben élőknek azt bizonyítják, hogy van kiút, a többsé-

működését. Ez segítheti őket abban, hogy megélve az egy közösséghez tartozás élményét és megértve a szakkollégiumok szerepét, felelősegteljesebben tudjanak élni a szakkollégiumok által biztosított lehetőségekkel. A keresztény roma szakkollégiumok működését a kormány 120 millió forinttal támogat-

gi társadalom tagjainak pedig megmutatják, hogy a nehéz körülmények között is lehet sikereket elérni, nagy célokat megvalósítani. Közös érdek egy jól képzett, együttműködésre kész roma középosztály kialakulása.” A rendezvény az Emberi Erőforrások Minisztériuma Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága, a Hanns Seidel Alapítvány és a Polgári Magyarorszáért Alapítvány szervezésében valósul meg december 7-től 9-ig. A konferencia második napján a fenntartó egyházak képviselői és **Farkas Flórián**, az Országos Roma Önkormányzat elnöke mondtak köszöntő beszédet, valamint bemutatkoztak a szakkollégista diákok is. A konferencia lehetőséget teremtett arra is, hogy az országban öt különböző helyszínen működő keresztény roma szakkollégium diákjai megismerhessék egymást és a szakkollégiumi hálózatnak a

ja, amelyből az intézmények infrastrukturális fejlesztéseket kezdeményezhettek és működésre is fordíthatnak belőle. Az Új Széchenyi Terv keretében további 1,15 milliárdos összeg áll majd rendelkezésre három éves időszakokra szakmai programok megvalósítására. 2011-ben összesen négy helyen indult Keresztény Roma Szakkollégium, Debrecenben református, Nyíregyházán evangélikus, Miskolcon görögkatolikus, Budapesten pedig jezsuita fenntartó működtetésével. A 2012-es év elején ez a szám ötre emelkedett, hazai támogatással ötödikként Szegeden is létrejött roma szakkollégium, a Római Katolikus Egyház fenntartásában. A szakkollégiumoknak jelenleg 100 diákja van. A szakkollégiumok feladata a tehetséggondozás, a felsőfokú tanulmányok sikerességének támogatása, és a társadalmi problémákra való érzékenyítés. Arra tö-

rekszenek, hogy a különböző identitáselemek ne egymással szemben, hanem együtt, egymást kiegészítve, szervesen illeszkedve segítsék egy teljesebb önkép kialakulását a diákokban. Céljuk, hogy olyan cigány identitásukat megőrző, kereszt-

tény értelmiségieket neveljenek, akik sokoldalúan képzetek, szakmai munkájukban magas szintre törekednek, nyitottak a fejlődésre, és elkötelezettek egyházi közösségeik képviselőit.

(2012. december 8. – kormány.hu)

ROMA KULTURÁLIS PROGRAMOK MEGVALÓSÍTÁSÁT TÁMOGATJA AZ EMMI

❖ Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága 25,9 millió

vének ápolását és fennmaradását segítik. A roma kultúra értékeinek bemutatása hozzájárulhat az előítéletek csökkentéséhez,

és erősítheti a különböző kultúrából származó emberek kölcsönös elfogadását. Emellett a pályázat azt a célt is támogatja, hogy a romák is mélyebb ismereteket szerezzenek kulturális örökségükről, valamint hogy ezeket az értékeket saját közösségeik

forinttal támogatja a roma kulturális értékek fennmaradását. A minisztérium szeptemberben meghirdetett pályázatán 91-en nyertek el támogatást, akik az ország valamennyi régiójában a roma kultúra megőrzését, a cigány közösség kultúrájának, hagyományainak, anyanyel-

fiatal nemzedékeinek is továbbadják. A 100%-ban hazai forrásból kiírt pályázat olyan kis költségvetésű, közösségépítő projektkezdeményezéseket támogat, melyek a hagyományápolás mellett a kultúrafejlesztést is szolgálják.

(2012.12.18. – kormány.hu)

TÁMOGATNI KELL A ROMAISKOLÁT

❖ Nem szegregáció, hanem felzárkóztatás zajlik a nyíregyházi Huszár-telepi cigányiskolában. Balog Zoltán szerint, amit támogatni kell. Az emberi erőforrások minisztere a távirodai helyszíni tudósí-

tásban arról beszélt, hogy a kormány és a minisztérium kiáll a romák által lakott telepen lévő, a görög katolikus egyház által működtetett általános iskola mellett. A Hajdúdorogi Egyházmegyéét szegregáció

vádjaival perbe hívó alapítványra utalva a tárcavezető hangsúlyozta, nem lehet hagyni, hogy az egyház által elkezdett oktatási-nevelési munkát tönkretessék. Úgy vélte, ma Ma-

gyarországon sok helyen van szegregáció, ám a nyíregyházi iskola esetében nem megkülönböztetésről, hanem felzárkóztatásról kell beszélni.

(2012.12.24. – magyarthirlap.hu)

ÜNNEPÉLYESEN FELAVATTÁK A SZEGEDI KERESZTÉNY ROMA SZAKKOLLÉGIUMOT, AHOL JELENLEG A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM (SZTE) TIZENHAT HALLGATÓJA LAKIK

❖ Szeged az ötödik nagy egyetemi város, ahol keresztény roma szakkollégium nyílt. A római katolikus, a református, az evangélikus és a görög katolikus egyház által fenntartott kollégiumokban országsszerte 120 fiatal tanul. A kollégiumokban roma és nem roma fiatalok laknak, tanulják az együttélését, miközben minden segítséget megkapnak, hogy valóban jó diplomájuk legyen. Az intézmények működési költségének jelentős részét az állam biztosítja, és a diákok havi 40 ezer forintos ösztöndíjat kapnak. A kormány a közelmúltban 100 millió forintos pályázatot írt ki, amely lehetővé teszi uniós forrásból a jövő évben az intézmények továbbfejlesztését –

közölte Balog Zoltán miniszter. Mészáros Ferenc, a kollégium igazgatója elmondta, hogy az intézményben az SZTE tízenhat nappali tagozatos hallgatója lakik. A szakember közölte, két éven belül az SZTE vagyongazdálkodásában lévő épületet 25 férőhelyesre kívánják bővíteni, úgy, hogy megőrizik a diákok között a 60–40 százalékos roma, nem roma arányt. Az oktató hangsúlyozta, valódi szakkollégiumként, keresztény értékek mentén szerveződő szakmai közösségként működik az intézmény. A hallgatók egyetemi óráik mellett közismereti, spirituális és a kettős, magyar–roma identitást erősítő foglalkozásokon is részt vesznek.

(2012.12.21. – nepszava.hu)

Összeállította:
Bakai – Marsi

A hónap hírei • A hónap hírei

Elhunyt Csemer Géza

● Elhunyt **Csemer Géza** (1944. június 18.–2012. január 16.). A Magyar Köztársaság ezüst érdemkeresztjével is kitüntetett író, forgatókönyvíró, színházi rendező életének hatvannyolcadik életévében hunyt el. Csemer Géza a szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szer-

zett diplomát. 1967–1985 között az Operaház segédrendezője, 1970-től az ORI és a Magyar Média műsorait állítja színpadra. 1994–1997 között a Napház alapító igazgatója. A Reneszánsz Roma Műhely Alapítvány és ennek keretén belül működő Cigány Színházi Társulás elnöke és rendezője volt. Utolsó színpadi munkája a Gyűlölet nélkül című komédia volt. Csemer Géza számos regény, rádiójáték és színdarab szerzőjeként vált ismertté. Nevéhez fűződik többek között A bestia és a Cigánykerék című musical, amelyeket Szakcsi Lakatos Bélával közösen írt, de feldolgozta Czinka Panna és Dankó Pista történetét is.

(2012. január)

A roma fiatalokért

● Szombathely – A Megye-háza Címertermében a Vas Megyei Roma Területi Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete és az Illés Béla Football Akadémia együttműködési megállapodást írt alá. A szerződés lényege, hogy a Roma Önkormányzat időről-időre összegyűjti a fiatal és ügyes roma focistákat, akik közül az akadémián kiválasztják a

legtehetségesebbeket. A kontraktust **Illés Béla** az akadémia alapítója és **Dávid Attila**, a roma önkormányzat elnöke látta el kézjeggyel.

(2012. február)

Kossuth-díj

– Szentandrassy István képzőművész

● „Mikor egy bányász tizennyolc órát dolgozik, mindenből elege van, és egyszer csak adnak neki egy nagy pohár hideg vizet, ilyen érzés” – mondta a Kossuth-díjról **Szentandrassy István** festőművész, aki a Parlamentben vehette át az elismerést. Az indoklás szerint a roma származású képzőművész a cigányság ősi, balladisztikus hagyományait és alakjait

sajátos színvilággal ábrázoló műveiért, csodálatos Madonna-képeiért, a hazai cigány kultúra megőrzésében és széleskörű megismertetésében szerzett elévülhetetlen érdemeiért, külföldön is nagy sikert aratott kiállításaiért, példaértékű művészetéért kapta meg a Kossuth-díjat. Szentandrassy István az MTI-nek elmondta: sohasem volt „sorban álló fiú”, talán ezért sem gyakran részesült mostanáig állami elismerésekben. Mint azonban hangsúlyozta, a Kossuth-díj után is ugyanúgy kell tovább dolgozni. Művészi indulásáról szólva Szentandrassy István felidézte: a festészet iránt „Péli mester”, azaz Péli Tamás keltette fel az érdeklődését, aki Hollandiában végezte el a Királyi Képzőművészeti Akadémiát, majd 1994-ben bekövetkezett haláláig a roma festészet egyetemességét hirdette. „Egy tizennyolc éven át tartó, mester-tanítványi, majd egy kollegiális, baráti, testvéri viszony alakult ki közöttünk. Tőle hihetetlen sokat tanultam, de meg kell említenem Choli Daróczi Józsefet, a zseniális költőt és kiváló pedagógust is” – emlékezett mestereire. A Kossuth-díjas képzőművész hangsúlyozta: a tudás átadása számára is rendkívül fontos, barátaival hétfőnként a budapesti Kossuth Klubban tartanak roma értelmiségi klubot, amelyen általában fele-fele arányban vesznek részt romák és olyan nem romák, akik szeretnék a cigány kultúrát megismerni. Szentandrassy István kiemelte: eddig tíz festő tanítványa volt, akikre rendkívül büszke, nem érzi azonban úgy, hogy iskolát kellene alapítania, mert „tisztelőtlen kell tartani mindenkinek az elképzelését és hitét, persze ha jó festő”.

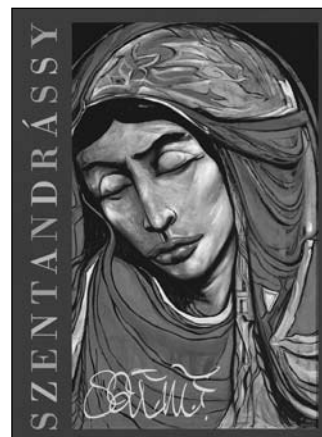
(2012. március)

Életmű díjjal jutalmazták

Kőszegi Edit rendezőt

a Nemzetközi cigány filmfesztiválon

● Több évtizedes, sikeres munkásságáért életműdíjjal jutalmazták **Kőszegi Edit** dokumentum-, és játékfilm rendezőt a harmadik Budapesti Nemzetközi Cigány Filmfesztivál díjkiosztó ünnepségén. A budapesti Örökmozgó és a Toldi moziban vetítésekkel, kerekasztal-beszélgetésekkel és divatbemutatóval egybekötött rendezvénysorozat csütörtökön kezdődött. Összesen 43, a romák és a kisebbségek életét bemutató dokumentum és játékfilmet vetítettek, ebből mintegy 30 film versenyzett. A díjátadón három alkotást díjaztak a szakmai zsűri döntése alapján, helyezési sorrend nélkül. Így **Zurbó Dorottya** Hát ki az én életem című filmje, a dr. Ámbédkár Általános Iskola és az Artemisszió Alapítvány Párbeszéd Sajóközán című közös alkotása, valamint **Kvalla**

Gábor és Kunhegyesi Ferenc 250 lépésre Durgától című cigány és magyar nyelvű dokumentumfilm-alkotása kapott elismerést. A díj egy kortárs roma festőművész, **Ferkovics József** egy-egy festménye volt. Kőszegi Edit rendezőt életműdíjjal jutalmazták több évtizedes munkásságáért. A díjazott, aki főként a romák, kisebbségek, hátrányos helyzetű emberek életét, küzdelmeiket mutatta meg már több díjat is elnyert alkotásaiban. A rendező beszédében azoknak az embereknek mondott köszönetet az elismerésért, akikről a filmet készítette, mondván elmondhatták mit éreznek, gondolnak. A díjátadás után a fesztivál zárásaként kerekasztal-beszélgetést tartottak **Fliegauf Bencével**, a hat halálos áldozatot követelt romák elleni támadássorozat által ihletett Csak a szél című magyar-német-francia filmdráma rendezőjével a film keletkezéséről, társadalmi üzenetéről. A fesztivált idén is az a céllal tartották, hogy a rendezvények alapján a résztvevők képet alkothassanak a téma különböző nézőpontjairól, a beszélgetések és a workshopok pedig alkalmat adjanak arra, hogy a közönség jobban megismerje a cigányság helyzetét. A cigány filmfesztivál különlegessége volt, hogy versenyen kívül két híres bollywoodi filmet is láthattak a nézők. A rendezvény fesztiváli fővédnöke, az idén Kossuth-díjjal kitüntetett **Szentandrassy István** festőművész volt.

(2012. április)

Miniszteri szintre került a roma integráció ügye

• Miniszteri szintre került a roma integráció ügye, ezért szorosabb és jobb hatásfokú lesz az együttműködés a romákat képviselő szervezettel – mondta az emberi erőforrások miniszter Lakiteleken. **Balog Zoltán** hangsúlyozta, hogy hazai és nemzetközi szinten is meg kell erősíteni az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) szerepét, az állammal való partnerségét, mert akkor

abból sikeresebb dolgok lesznek, mintha egyéni akciókat kezdeményeznek valakik. „Titeket több mint 130 ezer ember választott meg” – mondta a miniszter az ORÖ Kormányzati cselekvés a keretmegállapodás óta címmel rendezett tanácskozásán, amelyet az **Orbán Viktor** miniszterelnök és **Farkas Flórián** ORÖ-elnök által aláírt megállapodás évfordulóján tartottak a Lakitelek Népfőiskolán.

(2012. május)

Miniszteri tárlatvezetés a Múzeumok Éjszakáján

• Idén a Múzeumok Éjszakáján, június 16-án **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere tárlatvezetésével a nagyközönség számára is megnyílt egyetlen alkalomra a „Beszélő paletták” című, kortárs roma képzőművészek alkotásait bemutató kiállítás. A 31 kortárs roma alkotó 102 festményéből és grafikaiból álló tárlat anyaga egyedülálló kulturális értéket képvisel. A professzionális módon alkotó festőknek – akiket sokszor naiv művészként skatulyáztak be – a kiállításon helyet kapott sokszínű, eredeti munkái is bizonyítják, hogy a hazai roma képzőművészet sokkal izgalmasabb, mint ahogy azt a napjainkban is élő sztereotípiák alapján gondolnánk. A tárlaton néhány neves nem cigány művésznak a tisztes szegénységet páratlan módon ábrázoló festménye is helyet kapott. Ezzel is jelezve az államtitkárság két fő üzenetét, mely szerint a magyarországi cigányság esélyeinek javítása egyben magyar nemzeti sorskérdés, valamint, hogy a szegénységre meghatározóan nem etnikai, hanem szociális kérdésként tekintünk. A tárlatnak rendhagyó helyszín, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának IV. emelete ad helyet. A miniszter az Államtitkárság folyosóin, a helyettes államtitkár irodájában, valamint az államtitkársági tárgyalóban elhelyezett festményeket mutatja be a tárlatvezetésen.

(2012. június)

Ezer hátrányos helyzetű gyermek utazhat Zánkára

• **Farkas Flórián**, az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) elnöke nyitotta meg az ORÖ gyermektáborát Zánkán. A szervezet négy turnusban, az ország tizenkilenc megyéjéből és a fővárosból mintegy ezer hátrányos helyzetű, főként roma származású gyermeket üdültet a Balaton mellett, az ORÖ közlése szerint az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával, a Magyar Nemzeti Üdülési Ala-

Ez történt 2012-ben * Ez történt 2012-ben

pítvánnyal együttműködve. A gyermekek és a kísérők részére a szervezők szállást biztosítanak, állják az oda-vissza utaztatás költségeit, valamint a napi háromszori étkezést, illetve a tábori programot az állami tulajdonban lévő Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrumban. Az utolsó turnus augusztus 11-én utazik majd haza Zánkáról. Farkas Flórián egyébként már a tavalyi alkalommal bejelentette, minden évben lesz táboroztatás, így az idei mellett a következő években is tervezi hasonló programok szervezését a roma önkormányzat. A táborozásra ezúttal az Erzsébet-program keretében lehetett jelentkezni, a gyermekek *Majthényi László* projektvezető korábbi tájékoztatása szerint Zánka mellett Balatonbény, Balatonszárszó, Csopak, Fonyódliget és Vajta táborait is birtokba vehették az elmúlt időszakban.

(2012. július)

A roma holokauszt áldozataira emlékeztek

• A parlamenti pártok a cigányság jelenlegi helyzetére hívták fel a figyelmet. A roma holokausztra emlékeztek az ország több nagyvárosában és Budapesten is. A hatvannyolc évvel ezelőtti eseményekkel kapcsolatban a parlamenti pártok a cigányság jelenlegi helyzetére hívták fel a figyelmet. A Fidesz közleményében teljes nemzeti összefogást sürgetett a romák kirekesztése és a kisebbségek elleni gyűlöletkeltés megállítása érdekében, valamint azért, hogy a rendszerváltás legnagyobb vesztesévé váló cigányság méltó oktatási és foglalkoztatási helyzetbe kerüljön. Mindannyiunk kötelessége,

hogy olyan Magyarországot építsünk, ahol senkinek sem kell félnie pusztán azért, mert cigánynak született – hangsúlyozta közleményében a képviselőcsoport. Megemlékezést tartottak a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontban is, ahol a kormány nevében *Hölvényi György* egyházi, nemzeti és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár tartott beszédet, tisztelegve az áldozatok előtt. 1944. augusztus 2-án éjjel az auschwitz-birkenai koncentrációs táborban néhány óra alatt több mint háromezer romát gyilkoltak meg.

(2012. augusztus)

Roma szakkollégium Szegeden is

• Újabb helyszínnel bővült a hiánypótló hálózat. Az előző tanévhez képest az országban immár öt helyszínen működhet keresztény roma szakkollégium. A legújabb Szegeden, a római katolikus egyház fenntartásában indult. A társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárság megerősítette, hogy néhány héten belül célba érnek a roma szakkollégiumok által megpályázott és elnyert támogatások. A működési költségeket hazai forrásból támogatják, míg a szakmai programok

megvalósításához uniós pénzekre pályáznak. Már korábban döntést hoztak a keresztény roma szakkollégiumok támogatásáról. Hiánypótló és értéktöbbletet hordozó jellegük miatt ezen intézmények a jövőben egyfajta modellkísérletként is működhetnek.

(2012. szeptember)

150 ezer roma egészségügyi szűrését tűzték ki célul

• A kormány és az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) között létrejött keretmegállapodásban 150 ezer roma egészségügyi szűrését tűzték ki célul – közölte az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkózásért felelős államtitkársága. Az államtitkárság a nemzeti társadalmi felzárkózási stratégiához kapcsolódóan, A társadalmi felzárkózás az egészségügy szakterületén címmel rendezett work-

Ez történt 2012-ben * Ez történt 2012-ben

shopot, amelyen az ORÖ, az Egészségügyi Világszervezet (WHO), az Országos Egészségfejlesztési Intézet, valamint a Türr István Képző és Kutató Intézet képviselője is részt vett. Tájékoztatásuk szerint **Langerne Victor Katalin** társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkár az eseményen kifejtette, hogy a felzárkózás terén komplex szemléletre van szükség, s a felzárkózás minden területe összefügg az egészségmegőrzés fontosságával. „A sikeres felzárkózáshoz a hátrányos helyzetűek egészségi állapotát is javítani kell”, s ehhez a betegségek felismerése, gyógyítása mellett a megelőzés és a szemléletformálás is elengedhetetlen. A nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia, valamint annak részeként a kormány és az ORÖ közötti keretmegállapodás is hangsúlyosan jeleníti meg az egészségügy szerepét a felzárkózásban. A rendezvényen **Páva Hanna** egészségügyi koordinációért és EU-ügyekért felelős helyettes államtitkár azt mondta: a hátrányos helyzetűek egészségi állapotának javítása érdekében jövőre célzott programokat indítanak.

(2012. október)

Közös döntés a romákkal – Beleszólást kapnak a saját ügyeikbe

• Veszprém – A romáknak lehetőséget kell adni arra, hogy beleszóljanak az őket érintő döntésekbe, jelentette ki **Bogdán Péter**. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma vezető főtanácsosa a megyei roma nemzetiségi önkormányzat tanácskozásán beszélt a kormány és az Országos Roma Önkormányzat (ORÖ) között tavaly létrejött keretmegállapodásról. Alapvető jelentőségű, hogy a kormány a roma önkormányzattal a hatékony munka érdekében együttléti rendszert alakít ki, amit a kormányzati szint mellett meg kell teremteni a megyék és a települések szintjén is. [...] **Kézi László**, az ORÖ módszertani intézményhálózatának a vezetője elmondta, hogy a már idézett keretmegállapodásban 100 ezer roma munkába állítását irányozták elő. A közfoglalkoztatásra tervezett 200 ezer ember közül 30 ezer lenne a roma. Külön programot is indítottak 360 roma alkalmazásával, hogy közreműködésükkel elősegítsék a 30 ezer roma

munkába állítását. Bemutatták azt a pályázatot is, amelynek keretében országosan ezer roma nőt képeznének ki szociális feladatra. Megyénkben 32 általános iskolát végzett, 18 évesnél idősebb nő képzésére van lehetőség. A több választható lehetőség közül az még nem dőlt el, hogy milyen tanfolyamok indulnak. A fórumot vezető **Babai János**, a megyei roma önkormányzat elnöke szerint rendkívül fontos, hogy minél több roma dolgozhasson a közszolgálati szférában, mert ez is csökkentheti a romákkal kapcsolatos előítéleteket.

(2012. november)

Állami gondozott gyerekek karácsonya az Országos Roma Önkormányzatban

• Az ország tizenkilenc megyéjéből közel háromszáz állami gondozott roma és nem roma származású gyermeket látott vendégül, és ajándékozott meg személyre szóló ajándékokkal december 19-én az ORÖ, a Dohány utca székházában megtartott nagyszabású karácsonyi ünnepségén.

(2012. december)

GYERMEKEK KARÁCSONYA az Országos Roma Önkormányzatban

Az Országos Roma Önkormányzat idén is több száz állami gondozásban élő gyermeket várt meglepetésekkel immár hagyományosnak mondható karácsonyi ünnepségén.

Az önkormányzat Dohány utcai székházának dísztermében megrendezésre kerülő eseményen **Farkas Flórián**, az Országos Roma Önkormányzat elnöke és **Hagai Meizahav** izraeli nagykövet-helyettes köszöntötte a gyermekeket.

A délelőtti szórakozásról a Vojasa együttes gondoskodott, amellyel számtalan karácsonyi éneket énekelhettek együtt a gyermekek. A hivatalos ünnepséget **Vadász Vivien** hegedűszóloja nyitotta meg, őt a gyermekek körében is már méltán népszerű **Sárközi Lili** és **Sárközi József**, a Snétberger Zenei Tehetség Központ növendékeinek gitár és ének elő-

adása követte. A legnagyobb örömmel idén is **Bódi Gusztáv és a Nagyecsed Fekete Szemeket** fogadták a gyerekek. Őket lemezbemutató koncertjével a 2011. évi Megasztár győztese, **Radics Georgina „Gigi”** követte, aki saját dalai mellett népszerű slágerekkel is szórakoztatta a résztvevőket.

Karácsonyi ünnepséget az ajándékok átadása és közös ebéd zárta. Az Önkormányzat az ország tizenkilenc megyéjéből közel háromszáz állami gondozott roma és nem roma származású gyermeket látott vendégül, és ajándékozott meg személyre szóló ajándékkal.

Fotók: LD – Bakai Réka

Megalakult az Emberi Jogi Munkacsoport

Az emberi jogok területén aktív civilszervezetek részvételével december 13-án megtartotta alakuló ülését az Emberi Jogi Munkacsoport.

A Munkacsoport által létrehozott Kerekasztalnak – melynek a Lungo Drom is tagja –, jelentős szerepe lesz Magyarország emberi jogi jelentésének előkészítésében.

A Kerekasztal kimondottan a kormány, illetve a tárcák szakértői és a civil szervezetek közötti párbeszéd terépe. A Kerekasztal nem egy döntéshozó fórum, nem rendelkezik ilyen jogkörökkel, sokkal inkább javaslattevő, a vitát, a kormányzati és a civil párbeszédet összesítő felület, amely a konszenzusos kérdésekben javaslatot tud tenni, akár kormány-előter-

jesztés formájában. A munkacsoport legalább negyedévente ülésezik és Emberi Jogi Kerekasztalt működtet, melynek célja, hogy a munkacsoport konzultációt folytasson az emberi jogok magyarországi érvényesülését vizsgáló civil szervezetekkel, érdekképviselői és szakmai szervezetekkel, továbbá ajánlásokat fogalmazzon meg a munkacsoport tevékenységével, feladataival összefüggésben.

A testület küldetése, hogy párbeszédet biztosítson a civil- és szakértői szervezetek és a kormány képviselői között olyan kérdésekben, mint például a nők jogai, a gyermekek védelme, a roma- és nemzetiségi ügyek, az idősek vagy a fogyatékkal élők

jogai, a hajléktalanok helyzete, a menekültügy és a migráció, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága.

A munkacsoport elnöke a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára, alelnöke a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyért felelős államtitkára, tagjai az egyes minisztériumok olyan állami vezetői, akiknek tevékenysége, feladat- és hatásköre összefügg a munkacsoporttal. A Kerekasztal tagjai a munkacsoport tagjai, az alapvető jogok biztosa, az Egyenlő Bánásmód Hatóság elnöke, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke, és a munkacsoport elnöke által

felkért, a munkacsoport feladatkörét érintő tevékenységet végző alkotmányos szerv képviselője, központi államigazgatási szerv vezetője, illetve civil szervezetek, érdekképviselői szervezetek és szakmai szervezetek képviselői.

A meghívott szervezetek kiválasztásakor figyelembe vették reprezentativitását, területi lefedettségüket illetve tevékenységi körüket. Összesen 92 szervezet jelentkezett az októberben kiírt pályázati felhívásra. Megfelelő kompetenciateljesítést elvégzése mellett került kiválasztásra a Kerekasztalt alkotó 47 szervezet. A munkacsoport tagjai tevékenységükért tiszteletdíjban nem részesülnek.

Átadták a Nemzetiségekért Díjakat

A Nemzetiségek napján, december 18-án átadták a Nemzetiségekért Díjakat a Parlament épületében. A díjak átadó Balog Zoltán emberi erőforrások minisztere kiemelte: valódi többletet jelent a kettős identitás, hiszen gazdagítja a nemzetiségekhez tartozókat.

A Nemzetiségekért Díjat a magyarországi nemzetiségek érdekében a nemzetiségi közéletben, az oktatásban, a

kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatásban, a gazdasági önszerveződés területén példaértékű tevékenységet végző személyek, szervezetek és nemzetiségi önkormányzatok kaphatják meg.

A rangos állami kitüntetésben idén egy kulturális szervezet és tíz magánszemély részesült, köztük **Dr. Rosivall László**, a cigány orvosképzési program kidolgozó-

sáért és sikeres megvalósításáért, **Lázár Péter** roma pedagógus, a nyírtelki Kedvesház Kollégium létrehozásáért és működtetéséért és **Dr. Orsós Anna** a beás nyelv kutatásáért.

Hazánkban 1995 óta ünnepeljük a nemzetiségeket december 18-án, az ENSZ Nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségek jogairól szóló Nyilatkozata elfogadásának a napján.

MEGÁLLAPODÁS

az Országos Roma Önkormányzat és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság között

Az Országos Roma Önkormányzat és a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság között megállapodás született, amelynek ünnepélyes aláírására december 13-án került sor az Országos Roma Önkormányzat székházában.

Az együttműködési megállapodást **Farkas Flórián**, az Országos Roma Önkormányzat elnöke és **Dr. Bakondi György** tűzoltó altábornagy, a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója ünnepélyes keretek között írta alá. A megál-

lapodás aláírásával az eddigi eseti együttműködést egy új, összehangolt és tervszerű cselekvési rendszer váltja fel.

A BM OKF az önkéntes lakosságfelkészítő rendszerhez kapcsolódva segítséget nyújt az önszerveződő roma katasztrófavédelmi segítők felkészítéséhez, továbbá támogatja a roma önkéntes szervezetek felkészítését és bevonását a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás, valamint az újjáépítés időszakában. Mindemellett kiemelt figyelmet fordít az eredményes és hatékony pályaválasztási, pályaaorientációs fel-

adatokra. Az általános iskolák és a katasztrófavédelmi tárgyú képzést folytató középiskolák intézményei roma tanulói számára pályaválasztási tanácsadást végez, tájékoztatókat tart. A szervezetek együttműködnek az egységes, moduláris tűzoltó szakképzésre jelentkező roma fiatalok tájékoztatásában és toborzásában, továbbá a képzés eredményes befejezését szolgáló támogatási rendszer működtetésében, amelyhez a BM OKF kiegészítő ösztöndíjat biztosít.

A megállapodás céljai között szerepel, hogy a roma

fiatalok a jövőben sikeresen javítsák a társadalmi szolidaritást és katasztrófavédelmi szakértőként is hozzájáruljanak a roma állampolgárokkal szemben meglévő előítéletek megszüntetéséhez.

Az együttműködési megállapodás újabb mérföldköve az ORÖ és a magyar kormány között tavaly májusban megkötött Keretmegállapodás kiteljesedésének, amelynek eredményeként a rendőrség és a honvédelem után immár a katasztrófavédelem is részt vesz a romaintegráció ügyének előmozdításában.

Pro Cultura Minoritatum Hungariae 2012

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus és a Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetség Egyesület közös szervezésében került sor 2012. december 18-án a Nemzetiségek Napja alkalmából szervezett ünnepi gálaestre a Budai Vigadóban, melynek keretében átadták a „Pro Cultura Minoritatum Hungariae 2012” díjat.

A „Pro Cultura Minoritatum Hungariae 2012” nemzetiségi szakmai elismerés díjazottjai:

Varga Ilona (roma nemzetiség)

Zafirova Liliana (bolgár nemzetiség)
MR és TV Horvát Szerkesztősége (horvát nemzetiség)
Szugfil József (német nemzetiség)
Martyin Emília (román nemzetiség)

Szent Efrém Férfikar (ruszin nemzetiség)
Majnics József (szlovák nemzetiség)
Bernáth Ferenc (ukrán nemzetiség)

Az elismerést olyan, a magyarországi nemzetiséghez tartozó személyek, szervezetek kaphatják, akik/amelyek kiemelkedő tevékenységet végeztek a Magyarországon élő nemzetiségek körében az anyanyelvű kulturális örökség megtartásáért, fejlesztéséért, s tevékenységükkel hozzájárulnak a Kárpát-medence népeinek együttéléséhez.

A Nemzetiségi Napot gálaprogram zárta, melyen fellépett a Cinka Panna Cigány Színház, Nahapet Kucsak, Bernáth Ferenc, Gyurity István, a Magyarországi Szerb Színház, Szent Efrém Férfikar Sebestyén Márta Kossuth- és Magyar Örökség Díjas énekesnővel és Nektaria Karantzi görög énekesnővel. A gálát a Balkán Hangja Kulturális Együttes zárta.

Összeállította: ME

8 hang a Nőkért!

A Karaván Família legifjabb tagja, **Nagy Niki** is a *8 hang a Nőkért!* című program előadói között szerepel. A világzenét felvonultató program a családon belüli erőszak elleni koncertsorozat részeként kerül megrendezésre **2013. január 24-én**, 20 órákor az A38 hajón.

További információ: karavanfamilia.hu

A MAGYAR KULTÚRA NAPJA – MR Szimfonikusok

A Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterme ad méltó otthont a nép- és világzene, a dzsessz és a kortárs zene területén egyaránt otthonosan mozgó művészeknek: **Borbély Mihálynak** (tárogató) és **Lukács Miklós-nak** (cimbalom).

A koncert időpontja: **2013. január 22.** 19:30–21:30

Borbély Mihály Kettősversenye zenei anyagában a magyar nép- és műzenei hatások mellett perzsa, arab, török, balkáni, valamint cigány hangzás- és ritmusvilág megjelenítésére törekszik. A táncos tételek ritmikai feszességét, olykor groove-os löktetését bőgő és ütőhangszerek alkotta ritmusszekció segíti, amelynek jelenléte révén a magyar és kelet-európai dzsessz sajátos hangja szólal meg. Vezényel: **Vajda Gergely**

További információ: mupa.hu

Romungro Gipsy Band Hungary

Koncertek:

- 2013.01.17.** Roma Nap és Konferencia
Győr, Ibis Hotel
- 2013.01.25.** Roma Nap és Konferencia
Pápa, Boszorkány Tanya Étterem
- 2013.01.25.** Cimbaliband és Romungro Gipsy Band
Koncertek
Budapest, Új Fővárosi Művelődési Ház
- 2013.01.26.** Városi Bál
Csorna Városi Kollégium

Forrás, további információ: romungrofiuk.fanoldal.hu

A népzene ünnepe

2013. január 19-én 19.30 órai kezdettel a Művészetek Palotája ad otthont *A népzene ünnepe* című programnak.

Közreműködik: **Herczku Ágnes** és a tyúkok, Szeret együttes, FolkSide, Romengo, Rendhagyó Primástalálkozó, Tárkány Művek, Söndörgő

Immár hat esztendeje, hogy a Liszt Ferenc Akadémián megkezdte működését a népzenei tanszék. Ennek méltó köszöntéseként indította el a Művészetek Palotája *A népzene ünnepe* című rendezvénysorozatot, amely a műfaj – illetve

az azzal rokon világzene – legrangosabb előadóit mutatja be. Nem lesz másként ezúttal sem: garanciát jelentenek erre magyar, délszláv és roma zenei hagyományunk kiválóságai.

Erre az estre alkalmi a cappella programmal készül a Magyar Állami Népi Együttes ragyogó énekesnője, Herczku Ágnes, a népzenei tanszék énekesnői (azaz a Tyúkok) társaságában. A tanszék tanáraiból és hallgatóiból állt össze 2008-ban a **Vizeli Balázs** alapította Szeret együttes is, amelynek repertoárjában egyaránt jelen van a magyar, a román, a szlovák, a szerb-horvát és a cigány hagyomány. A FolkSide zenekar a 2011-es koppenhágai Világzenei Vásáron mutatkozott be először, messze felülemelkedve a dzsessz, a rock és a népzene addig belátható határán. A komáromi **Lakatos Róbert** vezette Rendhagyó Primástalálkozó tagjai ugyancsak a népzene, a dzsessz és a rock meghatározó alakjaiból kerültek ki, ám páratlan az a hangoltság, amellyel népzenei feldolgozásait adják elő. A két világháború közötti szanzonoktól ihletett Tárkány Művek „városi népzenénk” egyik legújabb, ám már kultikussá lett együttese. Ami pedig a magyarországi délszláv és cigány zenei hagyományt illeti, annak minden magaslatát és mélységét megmutatja a ragyogó Söndörgő és Romengo. Egyszóval, hét rendkívüli produkció várja közönségét.

További információ: mupa.hu

MEDIAWAVE

Nemzetközi Film és Zenei Fesztivál

MEDIAWAVE Fesztivál szervezői olyan **alkotók jelentkezését várják 2013. január 10-ig**, akik divatoktól függetlenül, egyéni úton járnak, akik számára a technika nem cél, hanem eszköz; akik öntörvényű filmnyelvet akarnak teremteni, éljenek bárhol a világban, kisebbségben vagy kevésbé reflektorfényben lévő tájakon.

Olyan fesztivált szeretnénk, ahol nem az egzotikum, a trükk játssza a főszerepet, hanem az eredeti, a friss, az életteli szemlélet, ahol sokféle gondolkodású, szabad szellemű alkotók találkozhatnak egymással.

Geográfiai határhelyzetünk lehetőséget biztosít arra, hogy tudatosan közvetítsünk a ma is egymástól meglehetősen elzárt kelet- és nyugat-európai régió művészeti mozgásai között. Célunk nem az egységesítés, hanem sokkal inkább a helyi értékek, sajátosságok bemutatása. Kelet és nyugat határán, az egykori politikai és a legújabb kori kulturális és gazdasági vasfüggöny keleti végvárában megkíséreljük felmutatni a jelenkori filmes népvándorlás eredményeit, amelyet más vizuális előadások (színház, mozgás-színház, kiállítások), valamint népzenei, improvizatív és alternatív zenei koncertek egészítenek ki.

Nevezhető minden olyan film, amely valamely szempontból a kis népek és egyéb kisebbségek problémáival foglalkozik. Különös tekintettel az európai kisebbségekre,

valamint kiemelten a cigányság integrációs problémáira, lehetőségeire.

További információ:

<http://mediawavefestival.hu/index.php?pid=20130102103401wcFVdjQLbB5nslsF&modul=nevezes&nyelv=hun>

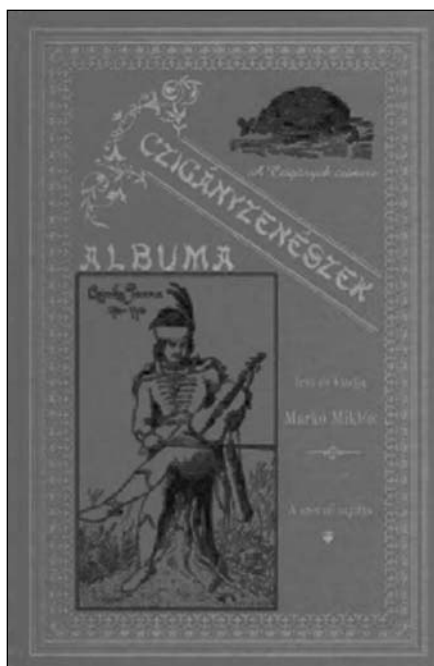
A könyvek szeretete

Amikor olvasunk egy könyvet, újra láthatjuk a szülőfalunkat körülölelő tájakat, ismeretlen emberek bőrébe bújhatunk, izgulhatunk a hősért, mi is megvívhatunk az ellenséggel.

Ön is szeret olvasni? Az alábbi könyvek számos témát érintenek. Kultúrák találkozása ez, legyen szó zenéről, hagyományról, meséről...

Czigányzenészek albuma

Markó Miklós

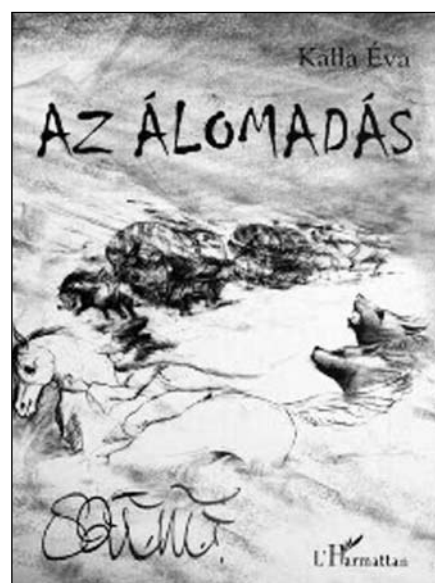
Markó Miklós (1865–1933), a Rozsnyón született zenekritikus és újságíró

1896-ban megjelent művének hasonmás kiadását nyújtja át a Kiadó az Olvasónak. A cigányzenészek a „Gothai Almanchjának” is tekinthető e kiadvány, melyben a nagy zenészdinasztiák pontos adatokkal ellátott, olvasmányosan megírt történetei olvashatók. Ez a zene-, család- és kultúrtörténeti műremélhetőleg minden érdeklődőhöz és érdekeltéhez eljut, így szolgálván

a sokszínű, sokrétegű magyar kultúra ügyét.

(Fekete Sas Kiadó)

kintést enged egy készülő rajzfilm világába a forgatókönyv alapjául szolgáló mesén és az elkészült karaktervázlatokon keresztül. A grafikák nem illusztrációk, hanem a mese által ihletett impressziók, nincs közvetlen kapcsolat a történetfűzés és a képek között. A cigányság kultúrájának szépsége és eredetisége, cigány és nem-cigány együttélésének kölcsönösen gazdagító hatása plasztikusan mutatkozik meg az irodalom és a képzőművészet egymást inspiráló párhuzamosságában. A mese műfajának eszközei és fordulatai által szőtt cselekmény arra készíti az olvasót – és a leendő rajzfilm néző-

jét –, hogy a cigány szereplőkkel azonosuljon. A történet segítséget nyújt a cigányság világképének, szokásainak és hagyományainak megértésében, de legfőképp a megszokott sztereotípiák felülírásában.” (Temple Réka)

(L'Harmattan Kiadó)

Az álmadás

Kalla Éva

„Kalla Éva története ízig-vérig cigány mese. Mese a kultúrák találkozásáról, összefonódásáról és elutasí-

tásáról. A jó és rossz évezredes küzdelme új kontextusban mutatja meg magát. A kötet rendhagyó. Bete-

Kedves Olvasónk!

Bizonyára Ön is olvasott már olyan könyvet, amely maradandó élményt jelentett az Ön számára. Ha szeretné másoknak is ajánlani, szívesen várjuk levelét. Ossza meg gondolatait, érzéseit, azt, hogy milyen emlékek jutottak az eszébe a könyv olvasása közben. Írja le, miért ajánlja a könyvet másoknak is.

Várjuk levelét szerkesztőségünk címére!

Könnyező fák

Magyar írók cigány novellái

A kötetünk egybegyűjti a magyar írók cigányságról szóló novelláit. A történetek többnyire vidámak és gyászosak, szellemesek és izgalmasak, de leginkább igazak és emberiek; megjelenítik az évszázadok óta velünk élő cigányság karakterét, megelevenítik változatos életformáit, megfogalmazzák a magyar ember hozzájuk fűződő viszonyát.

(Noran Libro Kiadó)

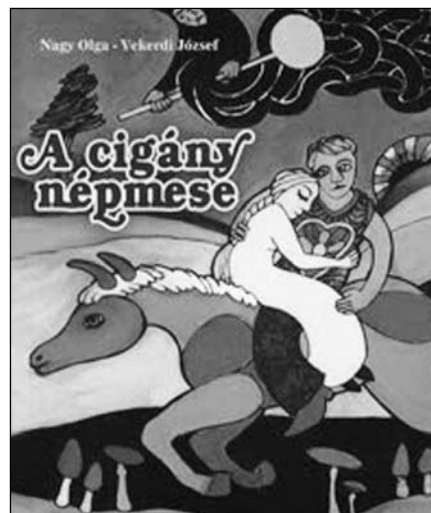

A cigány népmese

Nagy Olga, Vekerdi József

„Kötetünk az 1974-ben megjelent, azonos című munkám átdolgozott kiadása az időközben megjelent kiadványok figyelembevételével. Munkám alapját elsősorban a cigány nyelvű gyűjtéseim képezték. (...)” (Vekerdi József)

(Allprint Kiadó)

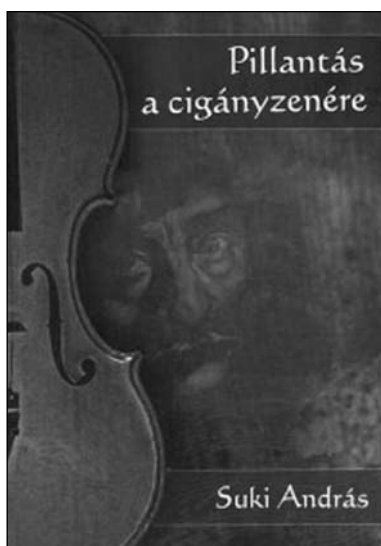

Cigány világok Európában

Kulturális antropológia sorozat

Pillantás a cigányzenére

Suki András

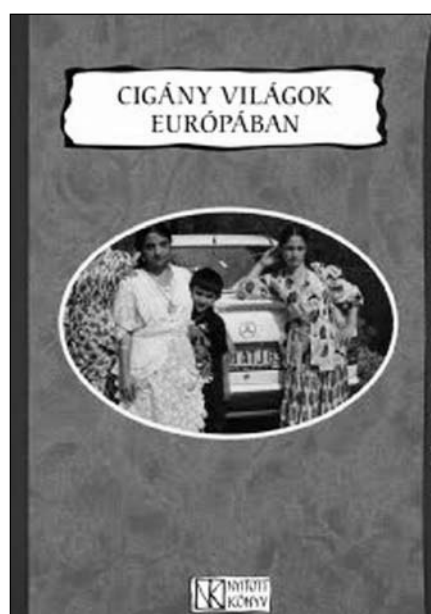

„Suki András Pillantás a cigányzenére című könyve részletes és színes információkkal szolgál a cigányok zenéjéről és kulturális fejlődéséről, a kezdetektől egészen napjaink aktuális eseményeit átfogva.” (Dráfi Kálmán)

(Konsept-H Kiadó)

A Cigány világok Európában a résztvevő megfigyeléses módszerrel végzett cigánykutatások legújabb hazai és külföldi eredményeivel ismerteti meg az olvasókat. A kötetben található magyarországi, erdélyi és kárpátaljai tanulmányok mellett, spanyolországi, franciaországi, olaszországi és görögországi terepmunkák nyomán született tanulmányfordítások és recenziók teszik gazdagabbá az európai körképet.

(Nyitott Könyvműhely Kiadó)

Átok, eskü, cigánytörvénytörés a nagyecsed-i oláh cigányoknál (2. rész)

„Ma már nagyon istenkáromlók az emberek. Nem hisznek azok se Istenben, se Máriában, se átokban, se esküben – mondja *Farkas Julianna* (Lulu). Egészen más volt a helyzet a régi öregeknél, akik tiszteletben tartottak és tartják egymást. Nem átkozódtak ok nélkül, mert tudták azt, hogy a bűnöst utoléri az átok, az ártatlanról pedig visszaszáll a kimondójára, Igaz is az a mondás, hogy: Ne átkozz engem, mert az átok helyet keres magának.”

Hiszen ők nem látták. Ettől kezdve még nagyobb félelem tört rám. Könnyörgtem a többieknek, hogy ne hagyjanak ott egyedül, mert meg-
hasad a szívem. Annyi bort hozatok nektek, amennyit csak meg bírtok inni, csak ne hagyjatok itt egyedül. Még egy jó óra hosszat maradtak, s az öreg Bakri maga elé ültetett a földre, hogy töltsék bort a társaságnak, így ezzel hátha elvonja a figyelmem a félelemtől. De ekkor meg a szemem állandóan az ágyak alá lesett, hogy nem ott van-e az az asszony. Közeledett az éjjel, elkezdett készülni a társaság, hogy mennek át Fábánházára. Ekkor az öregebbek közrefogtak jó szorosan, hogy ne féljek, s elindultak velem együtt a templomba. Elérkeztünk a vashídhöz, és ekkor csodák csodájára a köröm fogott gyűrűből kivágtam magam, hogy miért kell engem ennyire közrefogni? Nem félek én senkitől sem – mondtam nekik. Most én nem megyek Fábánházára, hanem hazamegyek a feleségemhez Szalkára. Az emberek teljesen el voltak halva ettől a változástól. Azt mondja az apám a többieknek: Hagyjátok csak, nem kell őt féltetni, tudja ő, mit csinál! Ők elindultak Fábánházára, én pedig Szalkára. Akkor

még gyalog jártak az emberek. Nem volt ilyen jó világ, mint most. Megtöltöttem a pipámat a hídnál és nekivágtam az útnak. A Kraszna töltésén mentem végig. Mire elszívtam a pipadohányt, a csaholyi hídra értem. Ott a

híd karfájánál kivertem a pipám és még egyszer megtöltöttem. Közben egy szép úszóborjú ment el előttem a hídon. Még megsimogattam, hogy milyen szép állat, majd a végén láttam, hogy nincs feje. Gondoltam magamnak,

hogy ez nem valami „tisztá állat” lehet, és elindultam, miután meggyújtottam a pipámat. Harmadszorra a kocsi hídnál töltöttem meg a pipám és onnan már nem sokáig tartott az út hazáig. Amikor a kunyhóktól már nem messze voltam, látom, hogy nálunk ég a mécses és hallom is, hogy az anyósom kelti a lányát. „Kelj fel Luluka, nyisd ki az ajtót, mert hazajött az urad!” De ezt vagy kétszer-háromszor elmondta neki. Azt mondja neki a lánya: „Ide figyelj, ha nem lesz igaz, azt a pár szál hajadat is ki fogom tépni!” Ahogy kinyitja az ajtót, hát mit lát, hogy ott állok az ajtóban.

Kérde tőlem: „Hát eddig tartott a mulatás az apádnál?” Igen, eddig – és olyan pofont adtam az asszonynak, hogy az ajtóból az ágyba esett. Egész éjszaka azon gondolkodtam, hogy ez a vénasszony biztosan megrontott engem. Nem betegséggel átkozott meg, hanem félelemmel, hogy hazajöjjenek a lányához. Na, reggel, amikor felkeltek, adtam a vénasszonynak egy koronát, hogy menjen a faluba, vegyen magának érte valamit. Akkor még nagy pénz volt egy korona. Ahogy elment, a kunyhóban a spór alatti területet kezdtem felásni. Mert tudtam, hogy a rontás itt

lehet valahol a kunyhóban. Mire hazajött az anyósom, a kunyhó egyik felét fel is ástam, a feleségemmel le is tapasztottam és lehintettem homokkal. Másnap ugyanez történt. Miután elment az öregasszony, elkezdtem a kunyhó másik felét felásni. Amikor az öregasszony ágyához értem, ahol a feje volt, az ásó hirtelen és könny-

„Tíz éve már annak, hogy meghalt a bátyám, Petrus, de olyan, mintha ma történt volna. Ha nem igazat fogok mondani nektek, olyan néma legyek, mint most a bátyám, a földben – esküdözött az adatközlő, Petrus. Marit vette el Gyulaházáról. A férjem édestestvérét. Így kétszer is sógorságban voltunk. Petrusunk Pesten dolgozott. Hát,

akarom, hogy a családjához, meg hozzám, jöjjön vissza az uram. „Akkor hozzá nekem – mondja a vénasszony – egy kiszáradt békát, kilencvenkilenc darab tút, Péter zoknijából és gatyájából egy-egy darabot!” Amikor ezeket elvitte, a vén cigányasszony a tűket beleszurkálta a békába, a gatyadarabot összekötözte, és mindezeket bele-

lenségünkre, egy kis idő múlva az ágyom összeveszett a komaasszonyával, akivel együtt voltak Baktán. Az aztán mindent elmondott, hogy mit csinált Petrusunkkal a felesége. A bátyám meg is találta a rontást a küszöb alatt. Még nagyobb beteg lett ezután a fekete fiúnk. Akár mit csinált, csak az járt az eszébe, hogy a felesége megrontotta. Hazajövetele után, ütötte, verte feleségét, hogy csináltassa vissza a rontást, mert nem akar meghalni a gyerekeitől. Bánatában és tehetetlenségében baltát ragadott a bátyám, hogy összefaragja hites feleségét, amiért ezt tette vele. Mari az ablakon keresztül menekült el. Másnap aztán az orvosokkal és a rendőrökkel elvitette Nagykállóba, a bolondok házába. Szegény testvérem ott aztán tényleg megbolondult. Senkitől sem fogadott el ennivalót, mert félt, hogy megrontják. Úgy száradt ki, mint ahogy az a béka ki volt száradva. Az átok, a rontás utolérte. Meg is halt szegény nemsokára. De olyan szerencsétlenség essen Marira, mint amilyen a testvéremre esett, akít ő a földbe tett, aki neki kenyeret keresett.”

„A legkezdetlegesebb fokon is megtalálhatók bizonyos szabályok, jogi formák, amelyek a parányi közösség életét szabályozzák. Itt még igen szoros a kapcsolat az ember feletti hatalmakkal s így a jog is terítve van varázsszokásokkal, amelyek a folyamat hatályosságát, a felsőbb hatalmak jóindulatát, az ártók eltávolítását, erejük gyengítését vannak hivatva előmozdítani. Ide tartozik mindenekelőtt az eskü az istenítélet varázsló lefolyása.”

– folytatjuk –

Balázs Gusztáv

Cigány néprajzi tanulmányok
(Szerk.: Bódi Zsuzsanna) 66–74.o.
Magyar Néprajzi Társaság,
Budapest (2003)

Vastagh György: Kárvallott cigány

nyedén belement a földbe. Éppen a feje alatt volt egy szilke alakú lyuk és friss sár volt benne. Azt mondja nekem Jeva: „Hiába ástad fel az egész ház földjét, most már úgysem találod meg azt, amit kerestél. Tudod, hol találnád meg? Abban a mocsárban, ami ott van előttek.” Másnap fogtam magam, otthagytam őket, gondolva azt, most megpróbálom még egyszer, hogy újra haza fog e vitetni az anyósom. Elmentem Fábánházára. Az egész telet ott töltöttem. De még egyszer nem sikerült a rontás a vénasszonynak.”

Nem ilyen vége lett a következő rontásnak, amelyet Balogh Kálmánné testvérbátyján végeztek, nem is olyan régen:

ott összejött valami nővel és utána már ritkábban járt haza a családjához. De a felesége nagyon szerette Petrust. Valamiképpen megsejtette, hogy miért nem jár haza olyan sűrűn, mint azelőtt. Hiába könyörgött neki, hogy jöjjön végleg haza. Petrus nem jött. Ez jó darabig így ment. Veszekedtek, civakodtak, marakodtak. Egyszer, amikor visszament Petrus Pestre, a felesége fogta magát és elment Baktára az öreg magyar cigányasszonyhoz, Illa nénihez, aki olyan hírében állt, hogy „tudósszony”, és vissza tudja rontani a férjét a családjához. Amikor elmondta az ágyom az öreg cigányasszonynak, hogy mi járatban van, azt kérdezte tőle: „Jól meggondoltad?” Jól! – felelte az ágyom –, hiszen azt

göngyölte a zokni darabba. Azt mondta Marinak: „Sehová se tedd, csak a küszöb alá, hogy azon keresztül jöj-jön-menjen a férjed. Ha pedig még egyszer jössz, hozzá egy üveg befőttet!” Nem tudjuk mit tehetett a befőttbe. Csak az történt, hogy attól kezdve, hogy a küszöb alá tette Mari a rontást, a bátyám Nyíregyházától tovább már nem tudott menni. Onnan mindig vissza kellett fordulnia. A befőttet is megetette vele. Erre kész tanú Jóska, akinek nem adott a befőttből, mert az „csak az én Petrusomé!” – mondta. Ezután az etetés után egy-két hétre leesett a bátyám a lábáról. Már beteges lett. Mindig a gyomrára panaszkodott. Az orvosok semmilyen betegséget nem találtak neki. Szerencsénkre vagy szerencsét-

Szögkirály (1. rész)

Sáfár Sándor gyűjtése

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. De ez a király olyan szegény volt, hogy országában őnála szegényebb ember egy sem akadt. Ennek a szegény királynak mindene, szeme fénye egyetlen fiacskája volt. Mikor a fiú felcseperedett, egy napon így szólt az apjához:

– Édesapám, hogy lehet, hogy te felséges király vagy, s nekünk még sincs semmi olyanunk, ami a királyoknak lenni szokott?

– Kedves fiam – válaszolta a király, ennek hosszú és szomorú története van. Jobb volna, ha el sem kezdeném. De ha már kérdezed, elmondom. Nos, hát, volt nekem egy gonosz lelkű bátyám, mindent, amit örököltünk, megkaparintott, elrabolt. Így maradtam én kolduson!

– Jó, hogy tudom, kedves édesapám! – mondta a fiú. – Máris arra kérem, engedjen el engem gonosz lelkű bácsikám után! Megtalálom a föld fenekén is, és visszaszerzem édesapám jussát, ha addig élek is!

– Jaj, édes fiam – aggodalmaskodott a szegény király –, nem szívesen engedlek el! De ha már ennyire a fedjedbe vetted, meg nem tilthatom neked. Nagyon vigyázz azonban, mert szörnyű erős ember, s van neki valami tudománya, de olyan, hogy azzal még mindenkit legyőzött és elpusztított, akit csak akart. Akárhogy is, igazi vitézi próba lesz egy ilyen szörnyeteggel megbirkózni!

– Köszönöm kedves édesapám jó tanácsait – mondta a királyfi. – Bízzék bennem: elég erősnek és bábornak érzem magam ahhoz, hogy elbánjak vele!

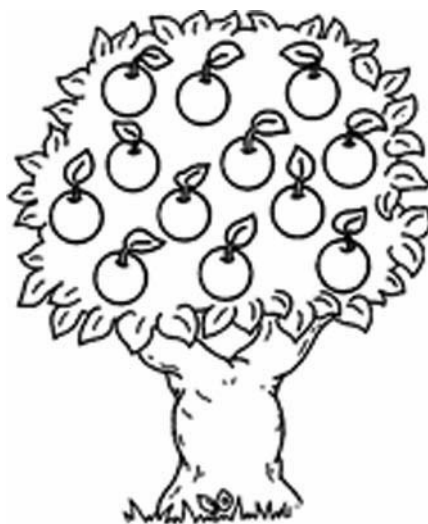
Azzal felkötötte kardját, lovára pattant és elindult.

Ahogy ment, mendegélt, egy nagy sűrű erdőbe ért. Elfogta az álomosság, lovát egy fához kötötte, kardját magához szorította, két tenyerét a feje alá tette és elaludt. Éjjel tizenkét órakor valami beszédre ébredt. A fa tetején három holló beszélgetett:

– Jaj, de kár ezért a szép ifjúért! Szegény még nem is tudja, hogy a réz-erdőhöz közeledik – mondta az egyik.

– Csak lenne annyi esze, hogy a hídon ne menjen át, mert lova dobogását meghallja a sárkány! – mondta a második holló.

– De megmentheti az életét, ha a sárkány közeledtére a híd alá bújlik!

Mikor azután a sárkány arra kéri, hogy a szájából kicsapó piros lángra vizet öntsön, meg ne tegye, hanem karddal vágjon bele a lángba! Az ő lova száján is láng fog kicsapni, kék színű láng! Ha erre tüstént vizet öntene, elolthatná – mondta a harmadik.

Ezzel a beszélgetésnek vége szakadt és a hollók elrepültek.

No, ennek fele se tréfa – gondolta a királyfi, s mintha mi sem történt volna, elindult a réz-erdő felé. Hamarosan a hídhöz érkezett. Jött a sárkány, ő elbújt a híd alá, majd a sárkány kiabálására kiugrott, belevágta kardját a piros lángba. Azután gyorsan vizet merített a kalapjába, s ráöntötte a lova kék lángjára. Egy csepp híja volt, hogy a merítéssel elkésik, mert mihelyt kardját a sárkány lángjába vágta, a sárkány vére majdnem ellepte a vizet! Szerencsére a lónak még jót is tett a sárkányvér, s nagy erővel rugtatott a sárkánynak. A

királyfi pedig kaszabolta, ahol érte, hogy a végén már csak egy feje maradt. A sárkány erre könyörgésre fogta:

– Hagyd meg legalább ezt az egy fejemet!

– Meghagyom – mondta a királyfi, csak mondd meg, hogy tudok átmenni a rézhídon.

– Bátran átmehetsz, csak amikor átersz, tűzz egy rézgallyacskát a kalapodhoz. Amikor tovább mégy, találkozol a bátyámmal. Az úgyis elpusztít, bosszút áll értem! – kacagott a sárkány.

Erre a királyfi megmérgeződött, s a gonosz sárkány utolsó fejét is levágta. S továbbindult az ezüsterdő felé. Nemsokára el is ért az ezüsterdő határára. A hídnál megkötötte a lovát, ő maga gyorsan a híd alá bújt. Ekkor megszólalt a lova:

– Hej, kedves gazdám, itt már nagyobb baj ér minket! Ez a tizenkét fejű sárkány birodalma: mielőtt ideérne, meríts vizet a kalapodba, de még a csizmádba is, mert amikor szükség lesz rá, már nem fogsz ráérni. Háromszor fogok kiáltani neked. Mikor először kiáltok, előbb a csizmádból, amikor másodszor kiáltok, a kalapodból öntsél rám vizet. Mikor harmadszor kiáltok: vagdosd a kardoddal a sárkány szájából kicsapó lángot, ahogy csak bírod!

A királyfi erre leszaladt a híd alá, s lám, alighogy a csizmáját, kalapját megmerítette, jött ordítva, zúgva, rombolva a sárkány! Úgy bömbölt, hogy még a híd is remegett.

– Tudtam, ebadta, hogy egyszer meggyúlik veled a bajom! Megölted az öcsémet, azt neked meg nem bocsátom! Készülj a halálra, mert most elevenen megeszlek!

– Kedves gazdám – szólalt meg a ló, egy marék vizet!

A királyfi fogta a csizmáját, és gyorsan ráöntötte a lóra. De alighogy ráöntötte, a paripa ismét megszólalt:

– Kedves gazdám, egy csepp vizet önts rám, mert mindjárt vége az életünknek!

A királyfi gyorsan ráöntötte a ka-

lapjában levő vizet. Akkor a sárkány szájából hatalmas láng csapott ki.

– Vízet, vizet, ha istent ismersz! – könyörgött a királyfinak.

Persze a királyfinak volt esze, s a sárkányra egy cseppet sem öntött. Közben a láng már olyan erősen csapkodott a sárkány szájából, hogy majdnem mindent felperzselt a környéken. Akkor megszólalt a királyfi lova:

– Segíts, kedves gazdám!

A királyfi fogta kardját, s ütötte-vágta a sárkány piros lángját, ahogy csak bírta. Ömlött a vér a sárkányból, már mind a tizenegy fejét levágta, s éppen a tizenkettedikhez látott volna, mikor a szörnyeteg könyörgésre fogta:

– Jaj, jaj, ne bánts! Hagyd meg legalább ezt az egy fejemet!

– Jól van – mondja a királyfi. – Meghagyom a fejedet, ha megmondod, hogyan tudok átmenni az ezüsterdőn.

– Nyugodtan átmehetsz, csak tűzz egy gallyat a kalapodba.

Már éppen indulni akart, mikor látja, hogy egy kövön rettenetesen csúnya boszorkány kuporog.

Ezt nem mondta nekem – gondolta magában –, mert remélte, hogy a boszorkány elpusztít! Nem érdemel kegyelmet!

Fogta a kardját, és a sárkány utolsó fejét is levágta.

A boszorkány, aki nem volt más, mint a sárkány anyja, már tátotta hatalmas száját, hogy lovastul lenyeli. A királyfi sem volt rest, fogta a kardját, s neki a boszorkánynak!

De bizony, ha a lova nem gázolja le, s nem tiporja össze a gonosz teremtet, könnyen otthagyhatta volna a fogát! Miután nagy nehezen legyőzték, s a híd alá dobták, a királyfi letört egy gallyat, a kalapjába tűzte, és indult tovább.

Azt mondja neki a lova:

– Kedves gazdám, két nagy harcot megnyertünk, de nem tudom, hogy a harmadiknál nem marad-e ott az életünk. Mikor a hídhoz érünk, ne köss meg engem, hanem hagyj szabadon, s te se búj a híd alá. Mind a két csizmádba meríts vizet, de még a kalapodba is! Mikor kiáltok, mind a két csizmádból önts rám vizet, de arra nagyon vigyázz, hogy egy csepp se fröccsenjen a sárkány szájából dőlő piros lángra!

Mikor a hídhez értek, a királyfi úgy tett, ahogy a lova tanácsolta: meg-

merítette csizmáját, kalapját, majd elbújt egy bokor mögé, lova pedig egy fa mögé. Egyszer csak borzasztó nagy dirrel-dúrral jött a huszonkét fejű sárkány. Ordításától majdnem megsüketültek. Még messze volt a hídtól, de szájából már lövellt a láng, és ha a királyfi nem bújik bokor mögé, lova pedig fa mögé, megsütötte volna őket.

Ordított a sárkány:

– Megbosszulum a testvéreimet! Megeszlek lovastul, te nyomorult!

Mi tagadás, nagyon megijedt a királyfi is, a lova is erre az irtóztató ordításra.

– Kedves gazdám – szólalt meg a lova –, adjál egy csepp vizet!

A királyfi fogta a két csizmát, hogy abból öntsön a lovára. Látta ezt a sárkány, és könyörögni kezdett:

– Nekem is adjál! Jótett helyében jót várj!

A királyfinak azonban helyén volt az esze, s a két csizmájában levő vizet ügyesen a lova kék lángjára öntötte, hogy egy csepp se esett a sárkányra. Utána a kalapjában levő vizet is a lovára öntötte. De ezt már alig bírta, mert a sárkány torkából lövellő láng majd megsütötte.

– Kedves gazdám – szólt a lova, most segítsél! Szedd össze minden erődet!

– Semmit sem tehetek, kedves lovam, mert majd megégek a lángtól! Úgy látom, vége az életünknek!

– Sose keseredj el! – biztatta a lova. – Fogd a kardodat, és küldd magad helyett!

– Édes kardom, segíts rajtunk – mondta a királyfi. Pusztítsd el ezt a büdös férget!

A kard erre kisiklott a királyfi ke-

zéből, és kocsonyahússá vagdosta a huszonkét fejű sárkányt. Ugyanúgy összevagdosta a második boszorkányt is, vagyis a huszonkét fejű sárkány anyját, s utána magától visszazsallt a hüvelyébe.

A királyfinak csak annyi dolga volt, hogy bedobálja őket a híd alá. Aztán letört egy gallyat az aranyfáról, a kalapjához tűzte, felült húséges lovára, s továbbindultak, befelé az aranyerdőbe. Mikor már nagyon elfáradtak, lefeküdtek egy nagy fa tövébe.

– Aludjál csak, édes gazdám – szólalt meg a lova –, majd én virrasztok.

Éjjel tizenkét órakor három holló szállt a nagy fa tetejére. Elkezdtek beszélgetni:

– Ha most ébren volna, valamelyikünk szavaiból megtudhatná, hogy az aranyerdőn túl egy faluba érnek. Abban a faluban annyi a varjú, hogy a népek semmi jószágnak nem tudják hasznát venni, mert a varjak mindent kiesznek a földből. Van azonban abban a faluban egy kis kunyhó. Ha abba a kunyhóba bemennének, szép szóval tanácsot kapnának.

Hallja ezt a lova, s azonnal felkelti gazdáját.

– Gyerünk, édes gazdám! Majd később megpihenünk. Nemsokára beérünk egy faluba. Abban a faluban találunk egy kis kunyhót. Szépen köszönj be oda, s kérdezd meg: miért van ez a sok fekete madár ezen a tájon?

Úgy is lett. Odaértek, a királyfi beköszönt:

– Szerencsés jó napot a ház gazdájának!

Egy öregasszony ült odabent.

– Adjon isten nektek is! – mondta. – Hogy kerültetek ide, mikor erre se lovas, se semmiféle gyalogos nem járhat, csak madarak?

– Sajnos, édes nénikém – mondja a királyfi –, elég baj az nekünk, hogy erre kellett jönni! De kérdeznék magától valamit, ha meg nem sérteném. Miért van maguknál ez a sok fekete madár?

– Azért van mifelénk ez a sok fekete madár – felelte az öregasszony –, mert Szögkirály, akinek az országában vagytok, még azt a kevés gabonát sem hagyja meg nekünk, amin eltengődhetünk.

– folytatjuk –

Nagy Ibolya:

Le shimijakongo svato

Turkicko paramicha

Zurales bari sas e xolyi andel shimijakongo them, ke akarso kerdine, chi nachilas dyes, hoj lengo baro dushmano, e muca, chi kerdasas ande lende dosh. Kaj kathar, kaj kothar avilas o vatipe, hoj e muca buzhangles xutyilas jekhe cine shimijakos zhaj xalasles.

Haj, kado chi inke chi phirel – gindysardas jekh platniko phuro shimijako – pe kado varisat trubulas te zhutisaras. Te sigo chi zhanas te zhutisaras pe amende, voj inke avri pustil amari vica.

Voj kade gindysardas, kado zurales fontosho-j, kethane akhardas le shimijakongi vica andel khereske legmajbare xamaski soba, kotho te vorbisaren le dyelura. Le xamaski soba ando kodo zurales lasho sas le svatoske, k epe jekh polco jekh pogano kotor shajto hodinisardaspe, thaj le shimijakura mashkar o svatovi shaj xaline anda leste. O phuro shimijako phendas peske vorbi thaj sa shimijakura chachipe de leske, ke variso trubulas te keren sigo te na zhanel te xutyilas e muca shimijakos. Zurales but

gindyipe phende, de legmajfeder kodole shimijakosko gindyipe fajilas lenge, kon kado phendas, te phanden cino klopotaos pe la mucaki pori. E pori maj purrisarel lenge kana avel e muca thaj avlale vrama te garuven.

– Te trajon – chingarde le shimijakura – zurales lasho gindyipe.

Aba vi ingerdine o cino klopotaos thaj e dori zhaj akanak aba kodo trubulas, hoj varikon opre te phandel o cino klopotaos pe la mucaki pori. De atunchi varisode shimijakura avri astaripe xutyile. Jekh kodo phendas, hoj voj aba zurales phuro-j, o kaver inke zurales terno-j kaj kesavi butyi. O trinto kade phendas, voj naj sigako, le shtartos naj lashe jakha, voj dikhel nasules thaj chi zhanelas lashes te phandel o panzhto kade phendas, hoj voj chi zhanel te phandel thaj kade majdur. Ando baro svato chi jekh shimijako nas, kon kamlasas te kerel kadi butyi.

Anda kado si kodo, hoj e muca vi akanak pustisarel le shimijakon.

O baro xajimasko

Paramicha andaj Abessina

Kon chi pinzharel Haptom Hazeies, le legmajbarvale manushes ande Addis Abeba? O zurales barvalo Haptom Hazei jekh dyes ande pesko kher akhardes peske phuvakes, le Aras.

– Av mande – phendas – baro xajimasko dav ande muro kher. Akhardom mure sa amalen, butzhene avasa, vi but barvale manusha.

Ara losshasa las o akharipe. Khere geles, thodas peske vasta, so andej phari butyi melale sas thaj lashes thodaspe. Aba ando vudar sas, kana peski romnyi palpale akhardasles.

– Manusha – chingardas pe leste – ande dulmutano zubuno kames te zhastar?! Le opre tyo nyevo zubuno, so xutyilan tye dadestar.

– Sostar – pushlas o Ara. Lasho-j kado zubuno. Uzho thaj lasho-j. Kode zhav, sar som. Thaj Ara chachikanas kode gelas andel barvale Haptom Hazeiesko kher. Andre ushtyilas, ba khonyik chi dikhlas pe leste. Sar te chi lineas sama. Tele beshlas. Khonyik chi boldaspe leste, pale andel kavre manushenge tejara rakhine butfali fajnipe.

Ara sigo opre xutyilas thaj khere sidyardas. Tele las

pesko dulmutano zubuno thaj opre las o nyevo. Las te zhal thaj andre ushtyilas andel barvale manushesko kher. Akanak Haptom Hazei, le kheresko gazda losshasa geles angla leste, xutyilas lesko vast thaj le kaver line sama thaj pajker-deles.

Vi le slugi angla leste rakhine le legmajfajni xamaske. Ara pale pala jekh kaver las le tejari thaj kade phendas:

– Xa tuke, muro zubuno, xa tuke!

Le slugi numa phirade le xamaske, thaj voj numa chingardas:

– Xa tuke, muro zubuno, xa tuke!

Haptom Hazei lasles sama thaj chudisardaspe. Kana aba chi birisardas te tordyol thaj pushlasles:

– Sostar ci xas Ara? Sostar sikaves o xamasko tye zubunoske thaj sostar chingardas: „Xa tuke, muro zubuno, xa tuke!”

– Ej – phendas o Ara – kana anglunes avilom kathe, ande muro dulmutano zubuno, le slugi chi phirade angla mande o xamasko. Akanak, ke ande shukar zubuno avilom, le legmajfajni xamaske anen mange. Anda kodo na mange, te na le zubunoske anen o xamasko. Anda kodo imbisarav leske o xamasko.

Chikajnaj, le Plajeski strigoja

Kothe, kaj naj luludya, e balval zuraes phurdel thaj kal bere pajeski dolma bare plaja si – kothe trajilas jekhvar jekh shavoro. But baxtales kheldaspe peske dragone fokasa. Peske dadesa gelas te len mashen, te keren jageripe. Zhutisardas peska dake te peken mashen.

Jekh ratyine interesno dyelo las sama. Thuv mukhel avri anda peste jekh plaj. Ratyine pale kade hatyardas telal risheska morchakin kapa, hoj izdral e phuv. Pala zhutipe kamelas te chingardel, de leski dej ande peski angalyi las thaj nashlas lesa, karing dikhlas. Darales nashline andel kashteske khera. Kana o shavoro palpale dikhlas, bare jakhenca dikhlas, hoj o tato plaj chingardel, barra xojarnyikes shudkerel. Jekh rupuno sap, sigaka jagaki len nashel pala lende.

Pala unyi kurke o xolyamyiko plaj hodinisardaspe. Le manusha palpale gele ande penge khera. Lokhes-lokhes bisterde so pecisajlas. Na kode o cino shavoro. Chinstipe andre kopogtatisardas kal teleposko sheruno thaj pendas leske sostar avilas:

– Zhanesas te phenes mange muro phuro dadoro, so kerdas o plaj?

– Zhanes muro shavoro, ando plaj si la Strigojaka jagako than. Kade gindyisarav, baro dyes kamen te keren. De varikon xolyardas le Plajeska strigoja. Ande peski xolyi mujaldas la barraki meselya. Shudkerdas e jag.

– Te me kothe zhos, shaj dikhos la xolyamyika strigoja?

– Inke numa kadi trubulas! Shavore, so keresas? Le sama, ke bajo avel pe amaro shero!

Te lashe kames te na zha kothe! Majinke te manges la Strigoja te na azbal amaro telepo.

O shavoro baro kerdylas de sagda interesno sas leske o plaj. Pe jekh shukar dyes las te zhal te zumavel baxt. Gelas,

gelas but thaj po drom le zhukleske sanijanca maladyilas. Pel saniji but vuliji sas. Le manusha aba dural deles lashe dyes. Lengo sheruno pe peste akhardas thaj phendas leske:

– The phires baxtyasa, amala! Katharutno san? Beshen

pe kado dehat? Pinzhares kadal plaja? Av amenca! Kasavo dikhesa, so numa cerra manusha shaj dikhen.

O ekspediciovo ingerdas pesa interesni vasuri, fotoaparatura. Lengo drom pharo sas po plaj. Jekhvar numa tela lende sas jekh baro xorro. Von chi darajle thaj ando xorro geline. Ando xorro kolo ushar sas. Lokhes geline kothe, kaj o glas-soski xiv. O tromano shavo chingardas andej xiv:

– Ha-hoo! Ha-hoo! Plajesa strigoja, kaj garadyilan? Akanak te ushtyes angla, strejina aviline. Akar fajol, akar na, ame pinzharasa tyiri tajna!

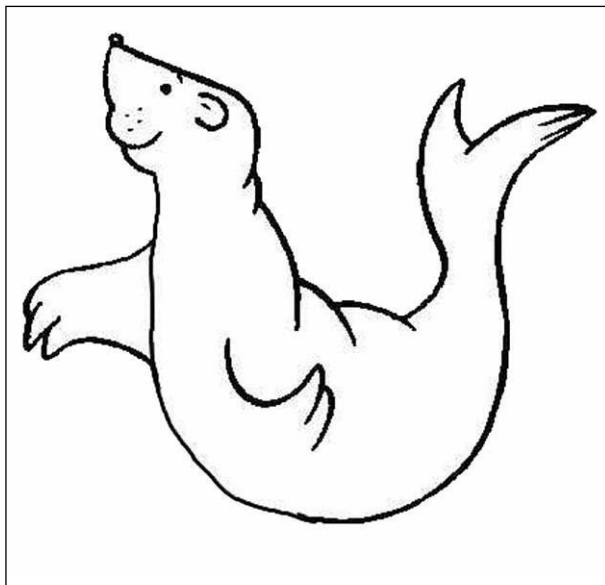
De o tato plaj numa phares phenel avri peski tajna. Voj ke-

savi vorba das palpale, hoj but tate barranca ripisardas pherdo. Nasul gazo gelas ande lengo nakh. Trubulas te zhan avri sigo. Kana avri geline o plaj inke chi kamlas te hodinisarelpe, baro, kalo noro avilas po plaj. Shaj avilasas lenge vi baro bajo. De te tromanen baxt sas. Flako shudine kothe, kaj inke chi e chirilya chi phirdas...

Anda o shavoro baro professoro avilas. Voj kothe, kal plajesko punro kerel buty. Butivar geles aba andel plajeski rinza. Voj iskirisardas andej ginadyi, so dikhlas. Pe lengo telepo zhi kaj detehara phenel paramichi pa o plaj. Leski paramicha inke le teleposko legmajphuro manush, vi Phuro dadoro, vojasa shundas. O professoro pale kado phendas leske:

– Dikh mure dadore, kado Chikajnaj-Plajeski strigoja lashes xoxodasame, gelas te sovel.

(Géczy József fordítása)

Pályázat a nemzetiségi civil szervezetek 2013. évi költségvetési támogatására

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő az oktatási, kulturális és/vagy érdekképviselési tevékenységet ellátó nemzetiségi civil szervezetek támogatására közzéteszi az alábbi pályázatot.

A pályázat célja

A támogatás a nemzetiségi civil szervezetek által ellátott feladatokra, főként a nemzetiségek önazonosságának megőrzését, anyanyelvük, hagyományaik, szellemi és tárgyi emlékeik ápolását szolgáló, továbbá nemzetiségi érdekképviselési célokra nyújtható.

Pályázhatnak

Jelen pályázati kiírás keretében pályázni jogosultak a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény hatálya alá tartozó, alapszabály/alapító okiratuk szerint oktatási, kulturális (pl. közművelődési, közgyűjteményi, művészeti) tevékenységet folytató és/vagy érdekképviselést ellátó, nemzetiségi civil szervezetek.

Pályázati feltételek

Egy pályázó szervezet kizárólag egy pályázatot nyújthat be jelen kiírás keretében.

A támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg mértéke 2013. évben 110 millió forint.

A pályázó vissza nem térítendő, bruttó támogatásban részesül, melyből általános forgalmi adó nem igényelhető vissza. (Amennyiben a nyertes pályázó áfa levonási joggal rendelkezik, a támogatás felhasználásáról nettó módon kell elszámolnia.) A támogatás folyósítására előfinanszírozás formájában, egy összegben kizárólag pénztárhelyén nyitott számlára, banki átutalással kerül sor. A támogatási összeg ebben az esetben a záró szakmai és pénzügyi beszámoló benyújtását megelőzően folyósítható.

A pályázatban igényelhető támogatási összeg:

- alsó határa: 100 000 Ft
- felső határa: 4 000 000 Ft

A támogatás felhasználásának időtartama: 2013. január 1. napjától 2013. december 31. napjáig terjedő időszak. A pályázat benyújtásához saját forrás nem szükséges.

A támogatás elszámolása során elszámolhatóak a szervezeti működést megalapozó, kiszolgáló, fejlesztő és adminisztráló, a törvényeknek való megfelelést segítő és a szervezet cél szerinti tevékenysége(i) feltételeinek biztosítása érdekében felmerült kiadások (költségek), így különösen a személyi juttatások, dologi kiadásként a rezszi típusú költségek (üzemeltetési kiadások: fűtés, gáz-, víz-, áramszolgáltatás költségei), továbbá a bérleti díj, a telefon-, posta-, és úti költség.

A támogatás felhasználásával összefüggő személyi jellegű kifizetések, bérleti díjak és a százezer forint egyedi értéket meghaladó dologi kiadások csak a vonatkozó szerződések, megállapodások kedvezményezett hivatalos képviselője által hitelesített és a pénzügyi elszámoláshoz csatolt másolatai alapján támogatathatóak.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő a nyertes pályázók listáját, a megítélt támogatási összegeket, a támogatás célját a döntést követő 10 munkanapon belül, legkésőbb 2013.03.10. a www.kormany.hu, valamint a www.emet.gov.hu internetes honlapján közzéteszi, ezt követően írásban tájékoztatja a pályázókat a pályázat eredményéről.

A benyújtás határideje

2013. január 10.

Érdeklődés

További információ a Támogatáskezelő internetes honlapján (www.emet.gov.hu) található, elérhetőségeken kérhető.

Pályázat a nemzetiségi kulturális kezdeményezések, programok 2013. évi támogatására

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő a „Nemzetiségi és össznemzetiségi kulturális kezdeményezések támogatására” közzéteszi az alábbi pályázatot.

A pályázat célja

A magyarországi nemzetiségek kulturális hagyományainak, tárgyi és szellemi kulturális kincseinek megőrzése, méltó folytatása, értékhordozó tevékenységei, közművelő-

dése feltételeinek javítása érdekében a nemzetiségi közösség egészét, vagy jelentős részét érintő, a nyelvi és kulturális identitás szempontjából meghatározó, kulturális és tudományos kezdeményezések támogatása.

Pályázhatnak

A pályázati programmal megcélzott nemzetiség(ek): bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román,

ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán, interetnikus (több nemzetiséget érintő).

A pályázat benyújtására jogosultak köre:

- nemzetiségi önkormányzatok;
- a magyarországi nemzetiségek tudományos, kulturális és oktatási intézményei;
- létesítő okiratuk szerint a magyarországi nemzetiségek tudományos, oktatási, kulturális és kiadói tevékenységet folytató civil szervezetei (egyesületek, alapítványok);
- nemzetiségi önkormányzatok-, nemzetiségi intézmények által alapított nonprofit gazdasági társaságok;
- a magyarországi nemzetiségek muzeális és közgyűjteményi tevékenységet folytató intézményei (múzeumok, közérdekű muzeális gyűjtemények és kiállítóhelyek, tájházak, nyilvános könyvtári tevékenységet folytató intézmények);
- a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény alapján nyilvántartásba vett egyházak, ill. ezen egyházakhoz tartozó belső egyház jogi személyek, amelyek saját, önálló bankszámlaszámmal rendelkeznek (KSH 55);
- alapító okiratuk szerint nemzetiségi feladatot ellátó közoktatási és kulturális intézmények.

Pályázati feltételek

Az előirányzatból támogatás nyújtható anyanyelvű hitéleti programok valamint a hazai nemzetiségek hagyományainak, nyelvének ápolását, a nemzetiségi identitás erősítését szolgáló anyanyelvű vagy kétnyelvű kiadói tevékenység támogatására (nyomdakész alkotások kiadása, publikálása). Az előirányzatból kizárólag a pályázatban meghatározott cél egészének megvalósítására, vagy önállóan megvalósítható részére nyújtható támogatás. Jelen pályázat megvalósítására, rendelkezésre álló keretösszeg: 85.000.000,- Ft, azaz nyolcvanötmillió forint.

A nyertes pályázó vissza nem térítendő, bruttó támogatásban részesül, melyből általános forgalmi adó nem igényelhető vissza. (Amennyiben a nyertes pályázó áfa levonási joggal rendelkezik, a támogatás felhasználásáról nettó módon kell elszámolnia.) A támogatás módja: utófinanszírozás (a program költségeiről szóló szakmai beszámoló és pénzügyi elszámolás benyújtását és elfogadását követően történik a folyósítás). Kivételesen, különösen indokolt esetben az egyösszegű utófinanszírozástól eltérő folyósítást a pályázó megfelelő indokokkal alátámasztott írásbeli kérelemmel kezdeményezheti a pályázat benyújtásáig. Az előfinanszírozás formájában nyújtott támogatás esetén a támogatás a záró beszámoló benyújtását megelőzően folyósítható.

A pályázatban igényelhető támogatási összeg:

- alsó határa: 100 000 Ft
- felső határa: 500 000 Ft

Egy programra csak egy pályázat nyújtható be. Egy programnak számít a programtervben rögzített egy feladat vagy tartalmilag összefüggő programfolyamat is.

Támogatandó tevékenységek:

- nemzetiségi vonatkozású tudományos konferenciák;
- kutatói programok szervezése és az azokon való részvétel;
- nyomdakész alkotások kiadása, publikálása az alábbi témakörökben:
 - kulturális-közéleti nemzetiségi folyóiratok, magazink (az országos nemzetiségi önkormányzatok által azonos jogcímen támogatott országos nemzetiségi lapok nem pályázhatnak);
 - konferenciák anyagai;
 - a térség tájékoztatását szolgáló nemzetiségi anyanyelvű hírlevél, iskolai újság;
 - egy adott nemzetiség nyelvén íródott irodalmi alkotások (verseskötet, prózai, színpadi, drámai művek);
 - a vallás anyanyelvi gyakorlásához szükséges kiadványok publikálása;
 - tudományos értekezések és ismeretterjesztő művek, már lezajlott kutatások eredményeinek publikálása;
 - képzőművészeti katalógusok, egy-egy nemzetiség életét fotókkal reprezentáló anyanyelvű vagy többnyelvű albumok;
 - naptárak, térképek; kalendáriumok (évkönyvek);
 - CD-ROM-ok, DVD-k, a nemzetiség kulturális hagyományait megőrkítő egyéb kép- és hanghordozók;
- az adott nemzetiség anyanyelvén íródott könyvek, folyóiratok, kép- és hanghordozók beszerzése;
- múzeumok, galériák, helytörténeti kiállítások, levéltárak, faluházak kiállítási anyagának archiválása, gazdagítása;
- a közgyűjtemény elektronikus adatbázisának elkészítése;
- internet-szolgáltatás igénybevétele a nemzetiségi kultúra merítési bázisának bővítésére;
- kulturális és hitéleti hagyományok ápolását célzó rendezvények, valamint a nemzetiség kulturális identitásának és hitéletének közösségben történő elmélyítését szolgáló programok.

A pályázat megvalósításának határideje: 2013. január 1-jétől december 31-ig.

A benyújtás határideje

2013. január 10.

Érdeklődés

További információ a Támogatáskezelő internetes honlapján (www.emet.gov.hu) található, elérhetőségeken kérhető.

Pályázat cigány mesék megzenésítésére

Cigány mesékből készül animációs filmsorozat Kecskeméten, a Magyar népmesék műhelyében.

A pályázat célja

A filmsorozat 20 másodperces főcímzenéjére hirdetünk pályázatot, amely lehet megzenésített vers vagy csak zene.

Pályázati feltételek

Az inspirációs mesekezdő vers a következő:

„Csöndbunda teremtetten
Bagolyszemű nyúl szülötte
Bundagallér, köpönyeg.
Mesélek, ha van kinek.”

A pályázat győztese elnyeri a filmsorozat megzenésítésének lehetőségét.

Egy pályázó több alkotással is versenyezhet.

A pályázatokat wav formátumban, postai úton (CD-n vagy DVD-n), vagy elektronikusan E-mailhez csatolva kérjük megküldeni az alábbi címre:

kfilm@kecskemetfilm.hu
Kecskemétfilm Kft.
6000 Kecskemét, Liszt F. u. 21

A benyújtás határideje
2013. február 28.

Érdeklődés

kfilm@kecskemetfilm.hu és www.kecskemetfilm.hu

Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatásának támogatása a nonprofit szervezetek foglalkoztatási kapacitásának erősítésével – TÁMOP-1.4.1-12/1

A pályázat célja

A „Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatásának támogatása a nonprofit szervezetek foglalkoztatási kapacitásának erősítésével” (TÁMOP-1.4.1-12/1) pályázatban nyújtott támogatás célja a fiatalok foglalkoztatásának, munkatapasztalatuk megszerzésének elősegítése, valamint a civil szervezetek fejlesztése, a szolgáltatói kapacitások megerősítése.

A támogatás a szervezetek belső kapacitásainak erősítésével, az érintett szervezetek által nyújtott szolgáltatások minőségének javítását, a változó társadalmi és gazdasági feltételekhez való igazodását szolgálja. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy minden térségben megerősödjének a civil kapacitások, hiszen a térségek felzárkóztatásában döntő szerepe lehet a helyi szervezeteknek.

A konstrukció rész céljai:

- fiatal munkanélküliek és pályakezdők munkatapasztalat szerzésének támogatása;
- a civil és nonprofit szervezetek kapacitás bővítése, az általuk foglalkoztatottak létszámának növelése,
- az ország konvergencia régióiban erősödjenek a nonprofit, civil szervezetek, alakuljanak ki számottevő kapacitások e szférában.

Pályázati feltételek

Támogatható tevékenységek köre:

1. A célcsoport bevonásával kapcsolatos tevékenységek
2. A célcsoport (6-8 órás) 12 hónapos támogatott foglalkoztatása munkaviszony keretében
3. Munkába járás támogatása
4. A célcsoport képzése
5. A célcsoport foglalkoztatásához szükséges eszközök beszerzése (ERFA átjárhatóság alapján)
6. A célcsoport beilleszkedését segítő és munkavégzését támogató mentor alkalmazása a projekt teljes ideje alatt (kizárólag a kedvezményezett alkalmazásában álló munkavállaló végezheti a dokumentált mentori feladatokat).
7. Projektmenedzsment

Érdeklődés

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
Tel: 06-40/638-638

Személyesen: 1077 Budapest, Wesselényi u. 20–22.
honlap: www.nfu.hu

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

